

ספרים לגדולים על ספרים לקטנים

על הספר **בצליל ובקול**, עיון וחקר בספרות ילדים,

כתבה: לאה חובב, אקדמון, בית ההוצאה של אגודת הסטודנטים של האוניברסיטה העברית, ירושלים תשנ"ז. 320 עמ'.

מאת: גרשון ברגסון

בספר עשרים מאמרים, שלוקטו ממקורות מגוונים, ושבהם פרסמה לאה חובב את ביקורתה על נושאים וספרים שונים, שיצאו לאור במשך עשרות שנים.

ל' חובב אחת המומחות לנושא ספרות-ילדים פרסמה כ-60 מאמרים ב"ספרות ילדים ונוער", גם אצל עורכי בטאוניס אחרים.

בלקט שלפנינו בחרה המחברת להגיש לקורא "מאמרים אלה דווקא, בגלל ענינם בפואטיקה של ספרות הילדים ובקריטריונים שלאורם נבחנת ספרות ילדים אמנותית".

וכך מתוך עולם ומלואו בעיון ומחקר בספרות ילדים אנו מוצאים דיון בכמה מהם. די לציין את תוכנם של כמה מן המאמרים כדי לראות את כוונת המחברת להקנות למחנכים ידע והעמקה ולהפנות תשומת לבם לחלק מן הפרובלמטיקה המנסרת בעולם ספרות הילדים.

הנה כמה מפרקי הספר:

אמנות ופואטיקה, משחקי לשון חריזה והומור, הדי הזמן בסיפור ובשירה, נושאים ועיצובם בשירה ובפרוזה, שירה וסוגיה, הספרות כמבדה וכמציאות.

בכל אחד מן הפרקים מצביעה ל' חובב על עקרונות חשובים בספרות ילדים ומביאה דוגמאות של היצירות המובילות בתחום זה, וכך ימצא הקורא ניתוח של ההומונימים אצל ח.ג. ביאליק.

המתעניין בחריזה והמשמעות בשירי ילדים יעיין בדבריה על שלונסקי ואלתרמן. את תפיסתו של ביאליק ביחס ללשון הילדים בספרות ילדים מצטטת ל' חובב במובאה משלו:

"ילמדו הילדים את שיניהם לפצח אגוזים קשים קצת ותתחזקנה", או בלשונו של שלונסקי: "פתיתי לחם שרויים במים נותנים ליונקים חולניים" (מתוך הזכרון ג.ב.).

בפרק "הדי הזמן בסיפור ושירה", נמצא הדגמות של נחום גוטמן, ילן שטקליס ובהשוואה של השירה בין דור לדור, נמצא את שירתם של משה ואביטל דפנא. מחקרים מיוחדים מוקדשים ללאה גולדברג. זהו הנושא של' חובב טפלה בו באריכות בספרה **יסודות בשירת הילדים**, **בראי יצירתה של לאה גולדברג ***. אולם כאן היא מתייחסת לסיפור "נסים ונפלאות" בנוסחיו השונים תוך עיון השוואתי.

בפרק "שירה וסוגיה" מייחדת המחברת מאמר על שני סוגים בשירת הילדים של ביאליק: שיר חידה ושיר הלל. כמו כן מופיע מאמר על שירי משחק לילדים, שירים ליריים-ווידיויים משל מרים ילן שטקליס ושירי מעשייה ועיון בשירי קדיה מולודובסקי: "בין שיר סיפורי לשיר מעשייה". כמו כן מצוי עיון בשיר מן העזבון של ל' גולדברג "שיר ערש לילד זר".

ביצירה של אורי אורלב, מנתחת ל' חובב את חווית הילדות ביצירה אוטוביוגרפית. ולנושא "ילדים בשואה" מביאה את יצירתו של יצחק מראס - **מול פנס הרחוב**.

המפתחות שצורפו לספר יש להם ערך רב למתעניינים בנושא. בעיקר מפתח המושגים והנושאים שיכולים להבהיר למחפש הסברים בעניין זה.

ד"ר לאה חובב למדה באוניברסיטה העברית מקרא, ספרות וחינוך.

לימודיה בחוגים ספרות וחינוך הכשירו אותה כהלכה לטפל בנושא ספרות הילדים מתוך בקיאות, הבנה והעמקה בפואטיקה של ספרות בכלל. כל אלה, בנוסף על עשרות שנות הוראת ספרות למורות ולגננות, יסבירו לנו מדוע ספריה, כולל ספרה זה, הם ספרי יסוד המרחיבים דעתם של קוראים, מחנכים ואנשי ספרות.

* הוצאת כרמל 1986.